

VU Research Portal

Christus, de pela par excellence

Ririhena, S.

2014

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

Ririhena, S. (2014). *Christus, de pela par excellence: De Christologie van de Pela als hart van de Molukse theologie in Nederland.*

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

Inhoud

Verantwoording	13	
1. Doelstelling	14	
2. Onderzoeksmethodiek	14	
3. Centrale onderzoeksvraag	17	
4. Molukse christologie	17	
5. De mens als socio-metafysische existentie	18	
6. Sfeertekening	20	
Hoofdstuk 1: <i>Adat</i>, cultuur en Evangelie	21	
1.1. Inleiding		21
1.2. Etnocentrisch christendom	21	
1.2.1. Poly-etnisch en multireligieus	22	
1.2.2. Contextuele theologie	23	
1.2.3. Moluks religieus besef	23	
1.3. Rationele taal versus mythische taal	27	
1.4. Beknopte geschiedenis van de Molukse kerk in Nederland	29	
1.4.1. Opleiding	30	
1.4.2. De Ambonisering van het protestantisme	31	
1.4.3. Het Moluks Theologisch Beraad	32	
1.4.4. <i>Adat</i> en Evangelie	33	
1.5. Cultuur	33	
1.5.1. Cultuur vanuit christelijk perspectief	35	
1.5.2. Symbolen en mythen	38	
1.6. Moet Jezus Grieks blijven?	39	
1.6.1. Spekkoek: religieuze lagen	41	
1.6.2. Etniciteit en Katholiciteit	42	
1.6.2.1. Erfgenamen: de legitieme plaats voor <i>Adat</i> in het christendom	44	
1.6.2.2. Het Molukse scheppingsverhaal	45	
1.6.2.3. De plaats en rol van de voorouders	45	
1.6.2.4. <i>Adat</i> ten dienste van Christus	46	
Hoofdstuk 2: Achtergronden van de <i>Pela</i> in de Midden-Molukken	47	
2.1. Inleiding	47	
2.2. De naam Maluku		48
2.3. De bewoners van de Midden-Molukken		48
2.3.1. Het Molukse mythologische wereldbeeld	49	
2.3.2. Het gebied van de Nunusaku	51	
2.3.3. Nunusaku, de navel van de wereld	53	

2.3.4.	Ontstaansgeschiedenis en kern van het kwaad	54	
2.3.5.	Gevechten en oorlogen	57	
2.3.6.	De tweedeling op de Midden-Molukken	58	
2.3.7.	<i>Pela</i> : een socio-metafysisch verbond	60	
2.4.	De tweedeling zet zich voort onder Molukkers in Nederland	61	
2.5.	De ontwikkeling van de Molukse kerk in Nederland en haar zoektocht naar eenheid in verbondenheid	62	
2.5.1.	God onze bondgenoot	63	
2.6.	Terugblikken en vooruit kijken	64	
Hoofdstuk 3: Kruidnagel in Nederlandse klei		65	
3.1.	Inleiding	65	
3.2.	Het Kakehanhuis Nederland	65	
3.3.	<i>Pela</i> : kernsymbool van de Molukse identiteit	66	
3.3.1.	<i>Adat</i> onder druk	67	
3.4.	De onafhankelijkheidsstrijd van Indonesië	70	
3.4.1.	Politionele acties		70
3.4.2.	Republiek Indonesia	71	
3.4.3.	Politieke besluiteloosheid over de ontmanteling van het KNIL	72	
3.4.4.	Ongelijke behandeling oorzaak van explosieve situatie in Makassar	72	
3.4.5.	Schimmenspel van de Nederlandse politiek	73	
3.4.6.	Wel of geen dienstbevel	75	
3.4.7.	Tijdelijk verblijf en demilitarisatie	77	
3.4.8.	Het ontslag	78	
3.4.9.	Redenen van ontslag	81	
3.5.	De eerste opvang		82
3.5.1.	Wat vond de Nederlandse bevolking?	84	
3.5.2.	Prille contacten met de Nederlandse samenleving	85	
3.5.3.	Vreemdelingenstatus	87	
3.5.4.	Onverwerkt trauma	89	
3.5.5.	Nederlanders versus Molukkers		89
3.5.6.	Transitie van 'hout naar steen' en van de eerste naar de tweede generatie	90	
3.6.	Gewelddadige acties	92	
3.6.1.	Reacties van de Nederlandse samenleving op de actie van 1970	92	
3.6.2.	Revolutionaire jeugdcultuur in de jaren zeventig	94	
3.6.3.	Acties Wijster en Amsterdam 1975	94	
3.6.3.1.	Eisen kapers niet ingewilligd	95	
3.6.4.	Weer stond een trein stil in 1977	96	
3.6.5.	Verbeterde relatie regering en Molukkers	96	
3.6.5.1.	De installatie van de Commissie Köbben-Mantauw	96	
3.6.5.2.	De installatie van het Inspraakorgaan Welzijn Molukkers	98	
3.6.5.3.	Radioprogramma Suara Maluku		99
3.6.5.4.	Het Moluks Historisch Museum		99

3.6.5.5.	Uitreiking Herdenkingspenning	100	
3.6.5.6.	Rietkerk-Uitkering	100	
3.6.6.	Gevolgen voor de Nederlandse bevolking	101	
3.6.7.	Gevolgen voor de Molukse gemeenschap	101	
3.6.7.1.	Herformulering van het RMS-ideaal	101	
3.6.7.2.	Eenheid in verbondenheid	103	
3.7.	Moluks bewustzijn	104	
3.7.1.	<i>Pela's</i> en <i>kumpulans</i>	104	
3.7.2.	Anachronisme van <i>Pela</i>	105	
3.7.3.	Multilineaire <i>Pelaschappen</i>	106	
3.7.4.	Verbreiding van <i>Pela</i>	106	
3.8.	De liminale fase voorbij?	106	
Hoofdstuk 4: Gods Verbond met de mensen		109	
4.1.	Inleiding	109	
4.2.	De God van het verbond was al bekend bij de Molukkers	109	
4.3.	Het verbond in de tijd van het Oude Testament		113
4.3.1.	Israël: de menselijke verbondspartner	114	
4.3.2.	De ceremonie van de verbondssluiting	116	
4.3.3.	De uitwerking van dit verbond in Genesis 17	117	
4.3.4.	Vazalverdragen	118	
4.3.5.	De opmaak van een verbond	118	
4.3.6.	Het woord verbond in het Oude Testament	118	
4.3.7.	Het verbond in het Nieuwe Testament	119	
4.3.8.	Het naleven van het verbond	120	
4.4.	Verbond en geschiedenis	120	
4.4.1.	Hoe herkent de mens de goddelijke openbaring?	122	
4.4.2.	Doop en verbond		125
4.4.3.	Verbondsproblematiek	126	
4.4.4.	Kunnen veranderingen in de geschiedenis op God geprojecteerd worden?	126	
4.4.5.	Het verbond in historisch perspectief	129	
4.5.	Particularisme en universalisme		131
4.5.1.	Politieke rol van het verbond	132	
Hoofdstuk 5: Jezus Christus, de <i>Pela par excellence</i>		139	
5.1.	Inleiding	139	
5.2.	De dyadische samenleving van de Molukkers	139	
5.2.1.	Het <i>Siwa-Lima</i> model	141	
5.3.	Het offer tot herstel van harmonie	145	
5.3.1.	Herstel op microniveau: het huis en het dorp (<i>negeri</i>)	146	
5.3.2.	Herstel op mesoniveau: <i>Pela</i>	148	
5.3.3.	Herstel op macroniveau	154	
5.4.	Transformatie van de <i>Pela</i>	154	

5.4.1.	Jezus de <i>Pela</i> par excellence	159
5.4.2.	Gods <i>Pela</i> -schap met de mens	159
5.4.3.	Verbond, belofte en bloed	160
5.4.4.	Eschatologische betekenis van de <i>Pela</i>	162
5.4.5.	Abram en <i>teun</i>	163
5.5.	<i>Pela</i> -schap en de gemeente als lichaam van Christus	164
5.5.1.	<i>Panas Pela</i> en Avondmaal	164
5.5.2.	<i>Pela</i> tussen het hemelrijk en het aardrijk	165
5.6.	Uitdagingen	165
Bijlagen		166
Samenvatting		167
Summary		171
Ringkasan		175
Ringkasan dalam bahasa Alune (Maluku Tengah)		179
Verklarende woordenlijst		183
Literatuur		191
Curriculum Vitae		199